

לא נוכל לאכול

לשתות ולשתוק*

אנו נמצאים בעיצומה של מילחמה, שהיא מילחמה יזומה של הממשלה — או של אלה המושכים אותה באף — ולא מילחמה של האומה. כל מי שענינו בראשו יודע: המילחמה הזאת אינה תוצאה של איזשהו איום קונקרטי על הגליל. איום כזה אמנם היה, ואסור להתעלם ממנו, אבל מילחמה זו אינה מסקנה מתבקשת מן האיום הזה. מדוע ידעתי — ולא אני בלבד, אלא כל מי שענינו בראשו — שהמילחמה הזאת תהיה? ידענו זאת כי מילחמה זו, מילחמת שלום-ממשלתית בגין-לבנון, בניצוחם של אריק ורפול, היא הגיונית והכרחית ממיכלול המדיניות של ממשלת הליכוד בשאלה הפלסטינית.

יש אנשים תמימים הסבורים כי המצב החדש, הנוזל, שנוצר בשבועיים שעברו, ינוצל על-ידי ממשלת בגין למהלך מדיני רציני, שמטרתו החשת ההסדר עם הפלסטינים. מי שסבור כך, שוגה באשליה. בגין ושרון אינם סאדאט, שיום מילחמה ב-73, כדי לחתום על הסכמי הפרדה ב-75 ולפתוח בשיחות שלום רציניות ב-77. ההסדר היחיד עם הפלסטינים המתקבל על דעתם של בגין ושרון הוא מילחמת נצח בהם.

גם בציבור החושב אחרת יש קולות — קולות רבים במערך ואפילו קול של שלום עכשיו — האומרים לנו כי אין להרים קול ואין להפגין כל זמן שחברינו מגויי-סים, כל זמן שאלפי חיילים חונים בשדה, בלבנון. בעצם, הם אומרים לנו: איכלו ושתו וצפו במישחקי הגביע העולמי, עד שיחזרו המילואים וחילי הסדר הביתה. אחר-כך נדבר.

אבל איך אפשר לשתוק? איזה מין לוקסוס הוא זה? באוזני מיפלות העבודה ואנשי שלום עכשיו ודומיהם, אני רוצה לצטט מה שאמר החייל אוריה החתי לדוד המלך: "ישראל ויהודה יושבים בסוכה, ואדוני יואב ועבדי אדוני על-פני השדה חונים, ואני אבוא אל ביתי לאכול ולשתות ולשכב עם אשתי? חיך וחי נפשך אם אעשה את הדבר הזה!"

אנחנו מתחייבים בחיינו ובנפשנו אם נעשה את הדבר הזה — לשתוק. אומנם, אותו אוריה היה חייל ממושמע, שלא עיזר על מטרות המילחמה שבה השתתף, אבל אנחנו איננו חיים במנרכיה אלף שנה לפני הספירה! לא נוכל לאכול, לשתות ולשתוק.

מאות חיילים שלנו כבר נפלו, והרבה יותר מאלף נפצעו בשבועיים הראשונים למילחמה, והלב יודע שעדיין

* דברים שנאמרו במסיבת עיתונאים בתל-אביב.

טינים באשר הם שם. מי שפועל על-פי הנחות-יסוד אלה חייב היה לצאת להילחם בלבנון. השאלה היתה רק שאלה של עיתוי.

על כן זו מילחמה נוראה. אפשר להתווכח על ממדי ההרס בצור ובצידון. אפשר להתווכח על מיספר האזרי-חים שנפגעו. נמנעים והרס יש בכל מילחמה, אפילו במילחמה הצודקת ביותר. אבל אי-אפשר להתווכח על כך שמילחמה זו היא מילחמה יזומה — תחליף-דמים למדיניות ריאליסטית. אי-אפשר להתווכח על כך כי יוזמי המילחמה עצמם — ובעיקר שרון — מודים בכך בפה מלא.

הדור שלא היה חייב לדעת מילחמה, נשלח למילחמה זו לשם מימוש אכזרי — על בשרו — של מדיניות הרת-אסון שאין עליה קונסנזוס בעם הזה. כל זאת תוך ניצול ציני של הרפלקס הטבוע בעם הזה — שהם יוצאים למילחמה סימן, שאין ברירה אחרת. גם במילחמות קודמות לא תמיד היה ה"אין ברירה" הזה מדויק. אבל מעולם לא היה השקר גדול ונורא יותר מאשר במילחמה הזאת. זו מילחמה שבה מנצלת הממשלה ניצול ציני את יכולתם ואת נכונותם של הצעירים המאיישים את חילות צה"ל.

על כן לא די לקרוא להפסקת המילחמה. זה לא יעזור — היא תחזור על עצמה. המשך יבוא בהזדמנות הבאה. יש לקרוא להפסקת המילחמה ולשינוי המדיניות.

מאיר ויזלטיר, תל-אביב

לא הגענו לסיכום-הדמים הסופי. רוב הנופלים הם צעירים שבקושי התחילו את חייהם, בחורים בני 19, אנשים צעירים בני 22. יום-יום אנו רואים את הגילים הרבים האלה מתחת לתצלומי החללים בעיתונים. דבר נורא מעוללת הממשלה הזאת לדור הצעיר, לאנשים צעירים שהם היום בני 19, 20, 25. זה הדור הראשון קרוב ל-50 שנה שלא היה חייב להילחם, שלא היה חייב לשפוך את דמו.

בעיקבות הסכם השלום עם מצריים הגיעה ישראל, לראשונה בתולדותיה, למצב שבו היתה יכולה, באמצעים מדיניים, למנוע מילחמה בעתיד הנראה לעין. לראשונה בתולדות המדינה היתה השאלה אם תפרוץ מילחמה בשנים הקרובות, תלויה בעיקר בממשלת ישראל. זאת, אפילו בלי זירו התהליכים לפיתרון הבעיה הפלסטינית. אבל ברור כי כדי להנציח מצב חדש זה, כדי להעניק לו אריכות-ימים, כדי שלא יהיה סתם הפוגה נוספת במילחמת מאת השנים, היה צורך לפתוח ביוזמה רצינית ומקיפה למציאת פיתרון לבעיה הפלסטינית —

..אטולם לא היה השקר

גדול ונורא

כמו במילחמה זו"

פיתרון אמיתי, שיהיה לו סיכוי להתקבל גם על דעת רוב הפלסטינים.

אבל ממשלת ישראל אפילו לא חלמה ללכת בדרך זו. הנשיא מובארכ ידע מה שאמר, כאשר טען לפני ימים אחדים כי אין הוא מאמין שממלת ישראל מתכוונת לנהל שיחות רציניות על האוטונומיה. הדגש היה על המילה רציניות.

ממשלת בגין-שרון-רפול יצאה למילחמה יזומה, שהיא ההמשך הטיבעי למדיניותה האמיתית בשאלה הפלסטינית. מדיניות זו מוליכה בהכרח ללחימה חוזרת ונשנית בפלסטינים באשר הם: היום בלבנון, אתמול בגדה, מחר שוב בגדה, מחרתיים שוב בלבנון — או כדברי אריק שרון, "באשר הם שם". שרון התראיין בבי-בי-סי, ואמר בגלוי את עיקרי האני-מאמין שלו בשאלה הפלסטינית (אני מצטט מ"ידיעות אחרונות"):

- "אין אפילו ערבי אחד הרוצה בהישארותה של ישראל ביהודה, בשומרון וברצועת עזה."
- "ביהודה ושומרון אנו נישאר נצח."
- "ישראל לא תישא ולא תיתן עם אש"ף" אפילו יתפרק אירגון זה מנישקו."

עיקרים אלה הם מתכון בדוק למילחמת נצח בפלס-

צינור

להובלת דם

ח"כ יהודה פרח הציע להעמיד לדין את הפרופסור ישעיהו לייבוביץ, על שכנינה את מעשי ישראל במילחמת הלבנון, "יודונאציזם" וקרא לחיילי צה"ל לסרב לשרת בשטחים הכבושים.

בקרב יצטרכו להעמיד לדין רבים במדינה הזאת על אותה אשמה — ובקרב יהיו הרבה אסירים מדיניים בבת-הסוהר של ישראל.

יום-יום אני נוסעת בארבעה אוטובוסים. מאז פרוץ המילחמה ראיתי מראות שלא ראיתי בשום מילחמה קודמת. אנשים שותקים, אינם מרימים את עיניהם זה אל זה, וכאשר הם מדברים — זה לא על המילחמה. כשהם מדברים על המילחמה, אנשים אומרים זה לזה שני דברים: "שייגמר כבר", ושואלים זה את זה על קרוביהם. מעטים מאוד מחזיקים עיתון או טרנזיסטור. אכן, ממשלה זאת הצליחה לעשות את הלא-יאמן. המדינה כולה, על תושביה, בושה במעשי צבאה וממ"שלתה. אם לשלושה בנים, ששניים מהם חיילים אמרה לי: "הלוואי שבגין ושרון ימותו." אם לבן שנפל, אמרה שהיתה יורה בשרון. אשה בת 70, לילדת אוסטריה, נזכרה כי בשנת 1918 הפנו חיילי ארץ זו את נישקם נגד קצינים ונגד ארצם. אשה בת 75, אסירת-צינור ברוסיה, אמרה שהיא בושה כיום להיות יהודיה וצינית. פעם אמר נשיא הטכניון שצריך ללמד שם מיקצועות הומניים, אחרת יבוא יום ובוגרי הטכניון יתבקשו לתכנן ולבנות צינור להובלת דם מחיפה לתל-אביב, והם לא יעצרו ולא ישאלו — דם של מי?

נבואות התקיימה. הפכנו להיות מכונת מילחמה מדויקת, מושמנת. לא שמעתי על אחד מהותחנים או הטייסים שלנו שקם ואמר: "תשפטו אותי במישפט צבאי — אני מסרב להפציץ עיר!"

כמה מהישיגי הטרויקה בגין-שרון-איתן ילוו אותנו לאורך דורות. במשך דורות לא יסלח הרצח ההמוני שבוצע

באוכלוסיה האזרחית, תוך הפצה בלתי-פוסקת של ערים שלמות.

● רבים יטילו ספק בכל תולדות התנועה הציונית עד היום. מסכת השקרים הטוטאלית של המילחמה הזאת עיזרה את האמונה גם במעשי קודמיה של הטרויקה המבישה.

● מאות — ואולי אלפי בני נוער — יחזרו אחרי מראות הזוועה, ואז נקטפו את מחיר האלימות והטירוף במשך עשרות שנים.

● חל פילוג עמוק, שאולי אינו ניתן לאיחוי, בין חלקי העם. בעיני שלי — כל מי שנתן ידו למעשים שנעשו, כולל כל המטכ"ל, כל חברי הממשלה והקצונה הגבוהה, אינם ראויים לעולם לסליחה או לשיתוף פעולה בעתיד.

● רבים מאוד אינם מאמינים כבר לאף מילה הנאמרת על-ידי הממשלה ונציגיה. אלפי מישפחות במדינה מאזינות מדי יום לחדשות מירדן כדי לדעת את האמת. שנים רבות יחלפו עד שאפשר היה לשקם מחדש את

האמון כלפי השלטון — כל שילטון שיהיה. הוכחנו בצורה ברורה שכל טענותינו אל עמי העולם על שנתנו להשמיד את היהודים היו חסרות שחר: אי-אפשר למנוע השמדת עם אם הממשלה והצבא של עם מסויים החליטו לעשות זאת. לא משנה כמה אנשים בישראל חשבו שמעשי צבאנו ומדינתנו הם פשע — אף אחד לא מנע מהם להמשיך במעשים האלה.

● יותר ויותר בולטת השינאה אל המוסלמים, ועם שלם רואה ושומע את מערכת ההפרדה הנמשכת בין בני-אדם על פי דתם, וכך אנו מצדיקים את היחס אלינו כיהודים במשך אלפיים שנה.

● ומעל לכל — הוכחנו בצורה חיה ופלסטית לכל העולם שההתפרות, ההסכמה שבשתיקה, אי-יציאה למאבק ללא פשרות על דברים קטנים — הפקעת אדמה, מאסר מינהלי, חנינת רוצח או אי-העמדתו לדין, מדר-דרים ונעשים להשחתה מוחלטת המסתיימת ברצח-עם. וכך סיימנו את מעגל הזוועה. נציג קבילות החיילים,

..דברים קטנים - הפקעת אדמות, מאסר מינהלי או חנינת רוצח - מסתיימים ברצח עם"

רמטכ"ל לשעבר, מקבל פרס מידי נשיא המדינה ואומר לכתב שמראיין אותו: "צבא ממושמע הוא צבא מוסרי." אכן, רב-אלוף חיים לסקוב, הצבא הנאצי היה ממושמע מאוד! תודה לך על האמת ללא כחל-ושרק, ישר בפר-צופה של המדינה! כך את נראית, מדינת ישראל. לא משנה מה תעשי, כל זמן שחייליך ישמעו להוראות — זה יהיה מוסרי!

אני גאה על הפרופסור לייבוביץ ומודה לו. הוא האדם המייצג אותי ודומים לי במדינה כיום, ומאפשר לי, למרות ההלם והיאוש, להמשיך ולחיות. לאחר דורות, כשהמעשים הנוראים של מדינה זאת יזכרו לדיראון, יזכר פרופסור לייבוביץ כאור בודד שהאיר לנו באפילת היאוש.

אסתר רטנר, תל-אביב